

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง วัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งบ้านห้วยทรายทอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

ชื่อ-สกุลแซ่ เพศ..... ศาสนา.....

สถานภาพทางสังคม

☐ ผู้ใหญ่บ้าน	☐ ผู้อาวุโสหัวหน้าสกุลแซ่
☐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	☐ หมอผี ผู้อาวุโสสกุลแซ่
☐ อื่น ๆ ระบุ	☐ สมาชิกหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 การดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ ของม้งบ้านห้วยทรายเหนือ

1. การตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านห้วยทรายเหนือของสกุลแซ่.....ตั้งแต่ประมาณปีพ.ศ.
โดยเคลื่อนย้ายมาจาก
.....
2. ลักษณะการสร้างบ้านเรือนในปัจจุบัน
 - 2.1 นิยมปลูกบ้านใกล้.....
 - 2.2 ความเชื่อในการเสี่ยงทายก่อนการปลูกบ้าน
 -
 -
 - 2.3 วัสดุที่ใช้ปลูกบ้าน.....
 -
 -
 - 2.4 สภาพแวดล้อมบริเวณภายในบ้าน
 -
 -
 -

2.5 สภาพแวดล้อมบริเวณรอบบ้าน

.....

.....

.....

.....

3. การนับถือผี

3.1 ผีฟ้า.....

.....

3.2 ผีเรือน หรือผีบรรพบุรุษ

.....

3.2 ผีในบ้านที่อยู่อาศัย

- ลีเกะ

.....

- ผีเสกกลางบ้าน

.....

.....

- ผีประตูหน้าบ้าน.....

.....

.....

- ผีเตาไฟเล็ก.....

.....

.....

- ผีเตาไฟใหญ่

.....

.....

3.3 ผีบริเวณหมู่บ้าน.....

.....

.....

4. การแต่งกาย
 - 4.1 มังชาย.....
 -
 - 4.2 มังหญิง.....
 -
5. การประกอบอาชีพ
 - 5.1 ทำไร่
 -
 - 5.2 การเลี้ยงสัตว์.....
 -
 - 5.3 การค้าขาย.....
 -
 - 5.4 การรับจ้างและบริการ
 -
 - 5.5 อื่น ๆ

ตอนที่ 3 จารีตมั่งห่วยทรายเหนื่อ

1. การปกครองภายในครัวเรือน.....
-
2. การปกครองภายในแซ่สกุล.....
-
3. บทบาทชายหญิงภายในครอบครัว
-
4. การสืบทอดแซ่สกุลและทรัพย์สินมรดก.....
-
5. บทบาทของผู้นำในชุมชน
 - 5.1 ผู้นำทางการเมือง ได้แก่
 -
- มีหน้าที่.....
-
-

5.2 ผู้นำตามจารีต ได้แก่

.....
มีหน้าที่.....

.....
.....

6.กฎจารีตมั่งในแซ่สกุล.....

.....
.....

7.วิธีการได้มาซึ่งกฎจารีต.....

.....
.....

8. กระบวนการยุติธรรมตามกฎจารีต.....

.....
.....

.....
.....

9. ลักษณะความสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นอย่างไร.....

ระดับความสัมพันธ์.....วิธีการติดต่อสัมพันธ์

.....
.....

.....
.....

10. มารยาทที่พึงปฏิบัติในสังคมหมู่บ้านห้วยทรายเหนือ

.....
.....

.....
.....

11. ข้อห้ามในการปฏิบัติของมั่งหมู่บ้านห้วยทรายเหนือ.....

.....
.....

.....
.....

12. ผู้หญิงมั่งมีข้อจำกัดในเรื่องใดบ้าง เช่นโบราณห้ามให้เฉพาะเพศชายเท่านั้น

.....

ตอนที่ 4 ด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตร

1. ท่านมีบุตร.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

2. ท่านแบ่งหน้าที่การช่วยงานในบ้านอย่างไร

บุตรชาย.....

บุตรสาว.....

3. บิดามารดาชาวม้งมีบทลงโทษบุตรกระทำความผิดอย่างไร

บุตรชาย.....

บุตรสาว.....

4. ท่านคิดว่าลูกชายและลูกสาวใครว่านอนสอนง่ายกว่ากัน เพราะเหตุใด

.....

5. ลูกชายเวลาอยู่ที่บ้านเค้ามีพฤติกรรมอย่างไร ทำอะไรบ้าง

.....

6. ลูกสาวเวลาอยู่ที่บ้านเค้ามีพฤติกรรมอย่างไร ทำอะไรบ้าง

.....

7. ท่านอยากให้ครูช่วยอย่างไรบ้างในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

.....

ตอนที่ 5 ประเพณีม้ง

1. ประเพณีปีใหม่.....
.....
.....
2. ประเพณีกินข้าวใหม่.....
.....
.....
3. ประเพณีการเกิด
4. ประเพณีการตาย.....
.....
.....
5. ประเพณีการแต่งงาน
การจับ.....
.....
การหมั้น.....
.....
การขอ.....
.....
การแต่งงาน
6. ประเพณีอื่นๆ.....
.....
.....
.....

**แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
โรงเรียนบ้านห้วยทรายทอง**

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามในแต่ละรายการแล้วพิจารณาความเหมาะสมโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม มากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม มาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม ปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อยที่สุด

แบบสอบถามความคิดเห็นประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกมาในสังคม

ข้อที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการเรียน					
	มีความตั้งใจเรียนสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
	การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ					
	มีความสามารถในการปฏิบัติงาน					
	มีสมาธิในการทำงาน					
	ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเรียน					
1	ด้านจริยธรรม					
	ความขยันหมั่นเพียร					
	ให้เกียรติเพศตรงข้าม					
	มีความรับผิดชอบ					
	มีความซื่อสัตย์					
	ประหยัด อดออม					
6	มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้มีพระคุณ					

ข้อที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
7	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
8	มีความกตัญญู					
9	ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น					
10	เคารพกติกาของโรงเรียน เชื่อฟังครูอาจารย์					
11	รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น					
12	มีความเสียสละ					
13	มีความสามัคคี					
14	มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
	ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม					
1	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม					
2	มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น					
3	มีความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรม ส่วนรวม					
4	รักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม					
5	รักษาสิ่งแวดล้อม					
6	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี					
7	เสียสละเพื่อส่วนรวม					
8	เคารพในสิทธิของผู้อื่น					
9	มีความเป็นผู้นำ					
10	ชอบแสดงความคิดเห็น					

**แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
โรงเรียนบ้านห้วยทรายทอง**

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามในแต่ละรายการแล้วพิจารณาความเหมาะสมโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม มากที่สุด
 4 หมายถึง มีความเหมาะสม มาก
 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ปานกลาง
 2 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อย
 1 หมายถึง มีความเหมาะสม น้อยที่สุด

ครูโรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ

อายุ..... เพศ ชาย หญิง

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกมาในสังคม แยกเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม									
		นักเรียนชาย					นักเรียนหญิง				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ด้านการเรียน มีความตั้งใจเรียนสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน										
2	การปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ										
3	มีความสามารถในการปฏิบัติงาน										
4	มีสมาธิในการทำงาน										
5	ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเรียน										

แบบสำรวจของนักเรียน

การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งบ้านห้วยทรายทอง

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ

1. ชาย 2. หญิง

ชั้นเรียน

ป. 4 ป. 5 ป. 6 ม. 1 ม. 2 ม. 3

2. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง

1. เมื่อแต่งงานนักเรียนจะปฏิบัติตามประเพณีฝ่ายหญิงจะต้องมา
อยู่บ้านฝ่ายชาย 1. ทำ 2. ไม่ทำ
2. เมื่อแต่งงานฝ่ายหญิงต้องใช้แซ่สกุลทางฝ่ายชาย
เป็นคนของฝ่ายชาย 1. ทำ 2. ไม่ทำ
3. เมื่อแต่งงานฝ่ายหญิงต้องนับถือผีบรรพบุรุษของฝ่ายชาย 1. ทำ 2. ไม่ทำ
4. เมื่อแต่งงานฝ่ายหญิงต้องอยู่กับฝ่ายชายให้ได้ ไม่ว่าจะมียอะไรเกิดขึ้น 1. ทำ 2. ไม่ทำ
5. ถ้าท่านมีบุตรได้หนึ่งคนท่านจะเลือกมีบุตรชายก่อน 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
6. ผลการไหว้ผีบรรพบุรุษจะทำให้ผู้เช่นไหว้และครอบครัวเกิดความสุข 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
7. นักเรียนร่วมเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ทุกปี 1. ทำ 2. ไม่ทำ
8. ผู้ประกอบพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ(ฮูปอ้อยล่อนอ่อมปลั่งขี้เยะ)
ต้องเป็นเพศชายที่มีความรู้ เรื่องพิธีกรรมอย่างดี เท่านั้น 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
9. ลูกชายสืบทอดหน้าที่ต่อจากพ่อในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ
ภายในครอบครัว 1. ใช่ 2. ไม่ใช่

10. การแบ่งงานในบ้าน ลูกชายจะได้รับมอบหมายให้ทำงานในไร่นา
ถ้าสัตว์ ลูกสาวจะทำงานในบ้าน ทำอาหาร 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
11. ผู้นำ เช่น ผู้ใหญ่ สมาชิก อบต. ผู้นำตระกูลแท้ ควรจะเป็นผู้ชาย 1.ควร 2. ไม่ควร
12. ผู้หญิงควรเป็นผู้นำหรือไม่ 1.ควร 2.ไม่ควร
13. ผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้าน คือ ชายที่อาวุโสสูงสุดเช่น ปู่
ถ้าครอบครัวเดียวคือ พ่อ แม่ บุตรคนโตตามลำดับ 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
14. พี่จะต้องเป็นผู้นำของน้อง ๆ และมีอำนาจในการสั่งสอนน้อง ทำ 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
15. การตัดสินใจในบ้านส่วนใหญ่ต้องได้รับการอนุมัติจากพ่อแม่ 1. ทำ 2. ไม่ทำ
16. นักเรียนเกรงใจและเชื่อฟังครูชายมากกว่าครูหญิง 1. ใช่ 2. ไม่ใช่
17. นักเรียนหญิงส่วนใหญ่เรียบร้อยและเชื่อฟังครูและบิดามารดา 1. ใช่ 2. ไม่ใช่

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ/ ปี	ที่อยู่
1	นายไชว์ แซ่หว่า	60	85 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทยจ.พิษณุโลก
2	นายเบ็ญ แซ่หว่า	48	81 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ. นครไทย จ.พิษณุโลก
3	นายจ่อ แซ่หว่า	48	105 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
4	นายเจ็ญ แซ่หว่า	69	144 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
5	นายซัว แซ่หว่า	60	84 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
6	นายไผ แซ่ลี	63	182 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
7	นายยนต์ แซ่ลี	53	21 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
8	นายเจอ แซ่ลี	55	225 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
9	นายกฤษดี แซ่ลี	53	92 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
10	นายฮา แซ่ลี	65	22 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
11	นายไผ แซ่ลี	63	61 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
12	นางเจ็ แซ่หว่า	32	6 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
13	นางมี แซ่ลี	62	17 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
14	นายไล้ แซ่ลี	45	160 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
15	นายสมชาย ชัยกุล	38	192 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
16	นายเล่ง แซ่เถ่า	72	192 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
17	นายฤทธิ์ แซ่ภพ	45	55 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
18	นายวัฒน์ แซ่ลี	37	218 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
19	นางสาวกนก แซ่ลี	15	82 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
20	นางไต้ แซ่ลี	45	59 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
21	นางสุดา ชัยกุล	30	192 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
22	นายดิษฐิ์ ใจดี	35	สถานีอนามัยบ้านห้วยทรายทอง 192 หมู่ 6 ต. ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก
23	นางสุตดา แซ่ลี	40	160 หมู่ 6 ต.ห้วยเฮี้ย อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

ภาคผนวก ค การประชุมกลุ่มย่อย

ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2553 ได้เชิญผู้ชำนาญการด้านวัฒนธรรมประเพณี ของชาวม้งในหมู่บ้านห้วยทรายทอง จำนวน 5 ท่าน บริเวณหน้าบ้านลุงจาง แซ่ลี่ หนึ่งในผู้เข้าร่วมประชุม สอบถามประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมการให้ความสำคัญแก่เพศชาย ของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและทำการจดบันทึก

โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

1. นายสมชาย ชัยกุล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเฮี้ย
2. นายจาง แซ่ลี่ ผู้ได้รับการยอมรับจากสังคมให้เป็นผู้นำตระกูลแซ่ลี่ และเป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชน
3. ผู้ช่วยวิ แซ่ลี่ เป็นแมก๊ง เป็นผู้ชำนาญเรื่องการแต่งงาน
4. นายชง บริรักษ์ เป็นผู้นำเก่าที่เข้าใจวัฒนธรรมม้งเป็นอย่างดี
5. นายชา แซ่สง เป็นผู้มีความรู้เรื่องภาษาวัฒนธรรม และพิธีกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านเป็นอย่างดี
6. นางสาวพัชฎา จันทร์กมล เป็นผู้ดำเนินการ
7. นางสาวศิริจันทร์ ภักดีโต เป็นผู้บันทึกภาพ และจดบันทึกข้อมูล

สรุปผลการประชุม

1. วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ

ชาวม้งในอดีตนั้นจะมีพิธีกรรมเกี่ยวกับการเซ่นไหว้ผี ผีบรรพบุรุษ เพื่อปกป้องรักษาคุ้มครองครอบครัว ให้อยู่เย็นเป็นสุข ให้เจริญรุ่งเรือง และยังเชื่อในเรื่องเคราะห์กรรม การหลีกเลี่ยงเคราะห์นั้นต้องเข้าพิธีซึ่งเรียกว่า **การเข้ากรรม** เป็นความเชื่อที่เราทุกคนมีเคราะห์กรรมเพื่อให้พ้นจากสิ่งเลวร้ายทั้งหลาย และสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าบ้านนี้มีเคราะห์ หรือตระกูลนี้มีเคราะห์ คือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ชาวม้งเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีเคราะห์ เช่น ภูเข้าบ้าน หรือ หรือหมอผีมาทักว่าบ้านนี้มีเคราะห์ จึงมีการสะเดาะเคราะห์ด้วยหมอผีทำพิธีกรรมต่าง ๆ และคนที่อยู่ในครอบครัวนั้น ระหว่างการเข้ากรรม ห้ามออกนอกบริเวณบ้าน มิฉะนั้นอาจเกิดอันตรายกับผู้นั้นได้ ถ้าหมอผีบอกว่ามีเคราะห์ทั้งสกุลแซ่ ชาวม้งจะต้องเข้ากรรมกันทั้งสกุลแซ่ ปัจจุบันชาวม้งบ้านห้วยทรายทองนับถือศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 60-70 อันเนื่องมาจากมีผู้มาเผยแพร่และมีวิธีการคิด ความเชื่อ การจัดพิธีการที่ง่ายกว่า ไม่ต้องประกอบพิธีกรรมหลายขั้นตอน ไม่ต้องใช้คนที่มีความรู้ทางหมอผีซึ่ง

ก็หายาก จึงมีคนเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์กันมาก ประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น งาน **แต่งงาน** ขั้นตอนการจัดงานแต่งงาน การที่หนุ่มสาวมั่งรักกัน แล้วชายพาหญิงสาวไป ก็จะส่งคนมาบอกทางฝ่ายหญิงภายใน 1 วัน ว่า ไม่ต้องเป็นห่วง และไม่เกิน 3 วันก็จะส่งคนมาเจรจาเรื่องงานแต่งงาน ฝ่ายชายจะเป็นผู้จ่ายค่าสินสอด ทองมั้น สมัยก่อนนิยมเป็นเงินแท่ง ปัจจุบันแลกเปลี่ยนมาใช้ได้ยากเลยเปลี่ยนเป็นเงินบาทปัจจุบัน มีการตกลงกัน โดยมีผู้นำของทั้งสองฝ่าย เรียกว่า “แมกิ้ง” คอยเป็นผู้จัดการและเจรจาให้ฝ่ายของตน การจัดงานแต่งงานชาวมั่งจะจัดงานทั้งสองฝ่าย คือจัดบ้านฝ่ายหญิงก่อนแล้วจึงจัดที่บ้านฝ่ายชาย การจัดงานแต่งงานของชาวมั่ง จะมีทีมงานคอยจัดทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงช่วยกัน เช่นจัดงานฝ่ายละ 12 คน เป็นคนทำหมู 2 คน จัดสถานที่ 2 คน และหน้าที่อื่น ๆ ทั้งสองฝ่ายช่วยกันทำงาน งานทุกหน้าที่นั้น จะมีผู้รับผิดชอบงาน การจัดงานที่บ้านฝ่ายหญิง ฝ่ายชายจะนำหมูหรือวัวมาช่วยในงาน และนำคนมาตามหน้าที่ งานพิธีต่าง ๆ จะใช้เวลานานมาก มีการกล่าวคำขอบคุณเป็นเพลงภาษามั่ง กันนาน มีการคำนับญาติลำดับต่าง ๆ และจากนั้นก็พากันไปทำพิธีที่บ้านเจ้าบ่าวต่อ

การจัดงานทุกครั้ง ผู้ศึกษาค้นคว้าสังเกตเห็นมีการจัดอาหารให้ชายรับประทานก่อน เนื่องจากสาเหตุอะไรนั้น ท่านผู้ร่วมประชุมก็ได้ให้ข้อสรุปว่า “เราไม่เคยห้ามให้ฝ่ายหญิงมานั่งทานด้วย แต่มันเป็นธรรมเนียมจะมีชายมานั่งเต็มไปหมดแล้วผู้หญิงก็จะไม่มานั่ง ก็จะนั่งคุยกับผู้หญิงด้วยกัน ในอดีตให้เกียรติเพศชายเพราะเป็นผู้ที่ปกป้องชนเผ่า แข็งแรง และเป็นผู้นำ จึงให้รับประทานอาหารก่อนก็เป็นได้” การแต่งงานของชาวมั่ง รองนายกอบต.สมชายกล่าวว่า “ชาวมั่งแต่งงานกันแล้วเลิกกันยาก อันเนื่องมาจากเขามีข้อกำหนด การที่ใครขอเลิกก่อน หรือทำความผิด หรือเปลี่ยนใจ จะต้องคืนสินสอดให้กับฝ่ายที่ไม่อยากเลิก” ทุกคนเห็นด้วยและให้ความเห็นว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวมั่งไม่ค่อยหย่าร้างกัน และอีกหนึ่งสาเหตุอาจจะมาจากการแต่งงานกันแล้วจะไปอยู่ที่ครอบครัวของฝ่ายชาย ซึ่งผู้ใหญ่ฝ่ายชายคอยให้คำแนะนำ ตักเตือน สั่งสอน ให้ออดทนและครองรักกันยาวนาน นอกจากนี้ก็มี **เรื่องการแบ่งทรัพย์สินสมบัติ** เมื่อแต่งงานหญิงก็จะออกจากตระกูลไปอยู่ตระกูลของฝ่ายชายก็จะใช้ทรัพย์สินสมบัตินั้น ส่วนฝ่ายชายบิดา มารดาจะเตรียมทรัพย์สินไว้ให้ตามควร บุตรชายคนเล็กที่อยู่กับบิดา มารดา จะได้รับเป็นส่วนมากเพราะเลี้ยงดูบิดามารดา **งานศพ** งานศพจะจัดการเลี้ยงคนที่มาร่วมตามกำลังของเจ้าภาพ ถ้าเจ้าภาพมีหน้ามีตาทางสังคม มีเงินทองก็จะเอาศพไว้หลายวัน อาจเอาไว้ถึง 7 วัน ประกอบพิธีกรรม มีหมอมือคอยจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ชาวมั่งจะเห็นว่าเรื่องของการจัดงานศพเป็นเรื่องสำคัญจะทุ่มเทกับการจัดงานศพมาก แต่ถ้าเป็นผู้มีฐานะยากจน ลำบาก จะจัดแค่ 3 วันและทำพิธีฝัง จะต้องมีหมอมือนำไปฝังจากบ้านไปหลุมฝังศพ กล่าวคาถา เพื่อเป็นการติดต่อกับวิญญาณ ต้องมีการโยนไม้คู่เสียมตายติดต่อกันว่าไม่จะหงายทั้งคู่เป็นสัญลักษณ์ว่าวิญญาณนั้นรับรู้แล้ว การฝังศพมักจะฝังศพในที่ของเจ้าภาพ หรือของผู้ตายและมี

วิธีการเลือกทำเลค้าขายการปลูกบ้านคือบริเวณที่มีทิวเขากันด้านหลังและมีน้ำอยู่ด้านหน้า ก็เชื่อว่าลูกหลานจะมีความเจริญถ้าหาไม่ได้ก็ใกล้เคียง จากนั้น ก็พูดกันถึงเรื่อง **งานปีใหม่** ต้นกำเนิดคือการจัดงานที่ถือว่าชาวเมืองทำงานกันมาตลอดทั้งปี ช่วงปีใหม่จะเป็นช่วงพักจึงได้มีการจัดงานฉลองปีใหม่ซึ่งทุกปี จะก่อนวันปีใหม่สักสัปดาห์ประมาณต้นเดือนธันวาคม ซึ่งการกำหนดวัน ก็จะมีการคุยกันกับคณะกรรมการทั้งหมดว่า วันไหน และปีนี้จะจัดกี่วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจของหมู่บ้านและความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกรรมการ โดยจะมีพิธีการต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นปีที่เป็นสิริมงคล ให้อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อคุ้มครอง บางบ้านมีการล้มนิว ล้มนมู เช่นให้อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามกำลังทรัพย์ของตน ชาวเมืองจะมีความสุขมากและมีการละเล่นของหนุ่มสาว ได้แก่การเล่นลูกช่วง มีการแสดงของหนุ่มสาวบนเวทีกลางคืน

2. ชีวิตครอบครัว

ประเด็นการมีภรรยาหลายคน ปัจจุบันชาวเมืองบ้านห้วยทรายเหนือ มีทั้งหมด 200 หลังคาเรือน แต่มี ประมาณ 6 หลังคาเรือนที่มีภรรยามากกว่า 1 คน และชาวเมืองเมื่อมีภรรยาที่ 2 ที่ 3 ก็จะมาเข้ามาอยู่ในครอบครัวเลย ภรรยาแรกต้องยอมรับ ขณะนี้ชาวเมืองมีปัญหาเนื่องจากภรรยาสมัยนี้ก็ไม่ยอมและ มีกฎหมายคุ้มครองเหมือนกัน เมื่อภรรยามีการศึกษามากขึ้น มีความเจริญเข้ามาแทรกทำให้สิทธิของผู้หญิงดูมีมากขึ้นกว่าเมื่อก่อน

3. ภาษา

กล่าวถึงภาษาเมือง เด็กปัจจุบันไม่สามารถใช้ภาษาเขียนของชาวเมืองได้เนื่องจากไม่ได้ศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ นายชาญ แซ่สง ได้นำหนังสือเมืองมาให้ดูและอธิบายว่าเล่มไหนคือการเริ่มต้นที่จะเรียน เล่มไหนคือ หนังสือนิทานเมือง ซึ่งท่านทั้งหลายที่มาประชุมกล่าวว่าผู้เขียนหนังสือนี้คือชาวเมืองที่อยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงทำให้ชาวเมืองทั่วโลกสามารถใช้ภาษาเขียนในการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ตัวภาษาอังกฤษแต่ออกเสียงเป็นภาษาเมือง

4. การปกครอง

การเป็นผู้นำ การตัดสินใจในบ้าน ส่วนมากจะเป็นชายในการรับตำแหน่งผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำตระกูลแซ่ เพราะคนจะเชื่อและให้เกียรติเพศชายมากกว่า ส่วนเรื่องการตัดสินใจในบ้านนั้น บางท่านกล่าวว่า ให้พ่อบ้านตัดสินใจ บางท่านกล่าวว่าช่วยกันคิดในครอบครัว ส่วนใหญ่ที่มาประชุมกันไม่ได้ลงความเห็นว่ใครตัดสินใจแต่ต้องมีมติเห็นชอบภายในครอบครัว

5. การมีลูกชายลูกสาว

ชาวเมืองส่วนใหญ่อยากได้ลูกชายมากกว่า เพื่อเป็นการสืบสกุล คนไหนไม่มีลูกชาย จะต้องพยายามมีลูกชายให้ได้ การมอบหมายหน้าที่ลูกชายให้ทำงานหนักนอกบ้านลูกสาวให้ทำงานภายในบ้านและบางครั้งก็ช่วยงานในไร่

ภาพการประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)

ภาพการประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)

ภาพลุงจาง แซ่ดี

ภาพลุงจาง แซ่ดี คนที่ 3 นับจากด้านหน้า 1

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ชื่อ – ชื่อสกุล	พัชฎา จันทร์กมล
วัน เดือน ปี เกิด	19 พฤศจิกายน 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	191 หมู่ 6 ตำบลห้วยเหี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านห้วยทรายเหนือ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	กศ.ม. (สาขาวิชาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
พ.ศ. 2545	คบ. (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์